

Digitalizacija fonda Pravoslavna parohija Carev Dvor - Prespa

Nikica Tasevska

Selo Carev Dvor udaljeno je otprilike 5 km od grada Resena i jednako toliko od sjeverne obale Prespanskog jezera. Prvi put se spominje u turskim izvorima i to popisima stanovništva iz 1519. i 1583. godine.

Prilikom čišćenja potkrovlja, Crkveni odbor crkve Svetog Nikole otkrio je brojne arhivske zapise te je vjerujući da se radi o značajnom otkriću zatražio pomoć od Državnog arhiva Republike Sjeverne Makedonije. Pregledom gradiva stručnjaci iz Državnog arhiva su utvrdili da ga je potrebno što prije prenijeti u arhiv i srediti kako bi se izbjeglo njegovo daljnje propadanje zbog prisutne vlage i glodavaca. Nakon postignutog dogovora Državnog arhiva i Crkvenog odbora crkve Svetog Nikole, to je i učinjeno.

Sačuvano gradivo obuhvaća razdoblje od 1919. do 1941. godine, na srpskom jeziku i pruža nam informacije ne samo o crkvi, već i o selima i stanovništvu parohije. Značajno je za našu društvenu povijest, a posebno je vrijedno jer je u Državnom arhivu danas sačuvano vrlo malo zapisa iz tog razdoblja i te vrste. Jedan od uzroka je što su susjedne zemlje tijekom okupacije ovih područja navedeno gradivo odnosile u svoje arhive. U tom razdoblju područje današnje Sjeverne Makedonije bilo je podijeljeno na četiri crkvene upravne jedinice: Skopsku mitropoliju te Ohridsku, Bitoljsku i Zletovo-strumišku episkopiju, koje su kao dio Makedonske pravoslavne crkve činile dio Srpske pravoslavne crkve. Parohija Carev Dvor u Prespanskoj teritorijalnoj jedinici pripadala je Bitoljskoj episkopiji.

Gradivo je po preuzimanju u Državni arhiv upisano u Knjigu inventara pod rednim brojem 1508, te potom obrađivano u nekoliko faza.

U prvoj fazi, u Odjelu za sređivanje i obradu arhivskog gradiva – Staro razdoblje, zapisi su identificirani, sređeni i organizirani u 13 arhivskih

Podaci o crkvama u parohiju, 1929.

kutija s 1.132 arhivske jedinice odnosno 3.942 listova i 8 knjiga, te je izrađeno obavijesno pomagalo. Predloženo je da se zbog lošeg fizičkog stanja gradiva poduzmu daljnje mjere njegove zaštite pa je druga faza nastavljena u Odjelu za zaštitu gradiva, točnije Laboratoriju za konzervaciju i restauraciju. Ondje su primjenama odgovarajućih tehnika utvrđene vrste i stupanj oštećenja te poduzete mjere za sprječavanje njihovog širenja. Obavljeno je mehaničko čišćenje, izbjeljivanje, uklanjanje mrlja i otkiseljavanje nakon kojih je započeta restauracija koja se u Državnom arhivu obavlja na dva načina: ručno i strojno.

U ovom slučaju primijenjena je ručna restauracija odnosno ručno laminiranje, na posebnom restauratorskom stolu, korištenjem japanskog papira i restauratorskog glačala. Po završetku konzervacije i restauracije, obrada ovog fonda je ušla u svoju treću i posljednju fazu - digitalizaciju.

Snimanje gradiva obavljeno je Book2Net Profi skenerom u formatu TIFF pri razlučivosti od 300 dpi. Po završetku snimanja podaci iz obavijesnog pomagala povezani su s digitalnim snimcima.

Digitalizacija ovog fonda važna je ne samo zbog zaštite izvornog gradiva, već i kao jamstvo Crkvenom odboru da su izvorni dokumenti sigurno pohranjeni u Državnom arhivu dok su istodobno u svakom trenutku dostupni u digitalnom obliku, čime se eliminiraju dodatni troškovi i vrijeme za putovanje iz Carev Dvora u Skopje. S druge strane, digitalizacija je posebno važna za buduće istraživače zbog brojnih genealoških podataka koje ovo gradivo sadrži. Spomenut ću svoj primjer: tijekom sređivanja gradiva naišla sam na dokument svog pradjeda, njegov pisani pristanak na udaju svoje kćeri koji je poslao iz Argentine. ■

